

проф. д-р д.ф.н. Георги Минчев
Лодзки университет
Катедра по славянски филологии

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Инна Василева Димитрова на тема: **СЪВРЕМЕННИ ТЕОРИИ ЗА ПРОИЗХОДА НА ГЛАГОЛИЦАТА**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 Филология.

Със заповед № 121 от 12.07.2019 г. съм назначен за рецензент на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Инна Василева Димитрова.

Представените от авторката на труда документи формално отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

Данни за докторантката

Инна Димитрова е родена във Варна, през 1994 г. завършва магистърска степен в специалност „Английска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“, както и магистърската програма „Старобългаристика“ на Катедрата по кирилometодиевистика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (2009–2010 г.). Работила е като преводач от и на английски език, в момента е преподавател по английски в УниБИТ – София. От 2015 г. е докторант в КМНЦ.

Интересите на Инна Димитрова към глаголицата възникват по време на следването ѝ в магистърската програма на Катедрата по кирилometодиевистика в Софийския университет, за което свидетелства защитената през 2011 г. магистърска теза „Опити за тълкуване на глаголицата в символен аспект“. След 2010 г. докторантката започва да публикува обзор на нови книги по кирилometодиевистика в сп. „Scripta & e-

Scripta“, участва в национални и международни конференции. Автор е на около 15 публикации, свързани с историята, графичните особености и символиката на глаголическото писмо. И въпреки че малка част от публикациите са публикувани в рецензирани списания (един обзор в „Scripta & e-Scripta“, две рецензии и един обзор в сп. *Paleobulgarica*”), приложеният към документацията списък на публикации, изяви и статии свидетелства за интереса на докторантката към проблематиката, свързана с глаголическата писменост. Всъщност научните статии са само три: две публикувани в „Научните трудове на УниБИТ“ и едно резюме в сборник с доклади от международна конференция в Нитра през 2017 г.

Без съмнение за научната подготовка на Инна Димитрова помагат и двете специализации: във Виенския университет (2015–2016 г.), където има възможност да се консултира с известния специалист по глаголическа текстология и палеография проф. Хайнц Миклас; в университета на Нитра, Словакия (2016–2017 г.).

Структура на дисертацията

Дисертационният труд се състои от *Увод* (с. 4–56); две глави: *Актуални аспекти в изучаване произхода на глаголицата* (с. 57–162) и *Изследване на буквите за X1 и X2 в глаголицата* (с. 162–196); *Заключение* (с. 197–201); *Таблицы и приложения* (с. 202–245) и *Библиография* (с. 246–275).

В *Увода* дисертантката посочва, че си поставя за цел да разгледа общите теории на писмените системи, методите за анализ на азбуките, преглед на изворите, различните теории на изследователите и тяхната оценка с оглед на приложимостта на получените резултати от прегледа на различните подходи (с. 6–7). Без съмнение авторката е добре подготвена в областта на съвременните теории в областта на графематиката (Кьолер, Алтман, Гжибек). Прави впечатление обаче, че още в началото на труда на глаголическата текстология и палеография е отредено подчинено положение спрямо по-общите теории на азбуките и писмените системи: *Практическото приложение на азбуката, което е обект на науката палеография се явява последващ (вторичен) етап от нейното развитие и поради това няма да бъде във фокуса на основния интерес*“. Разбирам, че теориите за писмото са предпочитан обект за анализ на авторката, но бих искал да подчертая, че

добрите традиции на палеославистиката (и особено на българската палеославистика) съчетават доброто познаване на теорията с конкретно знание върху текстологията и палеографията на глаголическите паметници. Достатъчно е да се споменат имената на изследователи като Б. Велчева и П. Илчев.

Докторантката добре очертава и полетата на своето проучване като изрично подчертава, че извън него остават специфичните въпроси, свързани с палеографските особености на отделните паметници, техните правописни норми и класификация, както и етапите на развитието на глаголическото писмо (с. 7).

Така очертан обектът на изследването го оформя като критически библиографски преглед в една тясна област с възможност чрез анализ на данните да се стигне до типология на изследванията и до проверка на тяхната приложимост чрез конкретен анализ.

Във втори раздел, „Актуални аспекти в изучаването на произхода на глаголицата“, е представен задоволителен преглед на изследванията и най-вече на по-новите проучвания върху генезиса на глаголическото писмо. Очаквах по-скоро критичен преглед на изследванията, но след прочита на главата останах по-скоро с усещането, че Инна Димитрова е предпочела по-скоро реферативно-описателния подход в представянето на материала.

Третият раздел, „Изследване на въпроса за буквите X1 и X2 в глаголицата“ е без съмнение най-оригиналната част на дисертационния труд, засягаща присъствието в глаголическата азбука на т. нар. „втори Хер“. Авторката се е постарала да представи проблематиката в контекста на глаголическата и други графични системи (еврейска, гръцка), което е от полза за изследването в сравнително-типологичен план.

Препоръки и заключение

Дисертационният труд на Инна Димитрова „Съвременни теории за произхода на глаголицата“ до голяма степен покрива изискванията за получаване на научната и образователна степен „доктор“. Освен изтъкнатите по-горе съмнения бих искал да отбележа немарливото отношение на авторката към библиографските

посочки и начините на цитиране. Имах възможност да присъствам на предварителното обсъждане на дисертационния труд в КМНЖ през юни т.г. , когато повечето колеги се отнесоха критично и едновременно доброжелателно към този пропуск в текста. За съжаление авторката не е взела предвид основателните забележки на изказалите се и не е нанесла поправки. Жалко и едновременно странно, като се вземе предвид факта, че тя работи, в университет, където на този съвсем не формален елемент на научното творчество би трябвало да се обръща особено внимание.

Предлагам почитаемото научно жури **да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Инна Василева Димитрова** в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология.

София, 01. 10 2019 г.